

Motiviranost za učiteljsku profesiju kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu

---

Matak, Antonija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:484894>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-02**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

Antonija Matak

**Motiviranost za učiteljsku profesiju kod studenata
Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u
Pragu**

Diplomski rad

Zadar, 2020.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za razrednu nastavu
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za učitelje

**Motiviranost za učiteljsku profesiju kod studenata Učiteljskog
studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu**

Diplomski rad

Student/ica:

Antonija Matak

Mentor/ica:

Prof. dr. sc. Mira Klarin

Zadar, 2020.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Antonija Matak**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Motiviranost za učiteljsku profesiju kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 23. listopada 2020.

Motiviranost za učiteljsku profesiju kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu

SAŽETAK

Cilj istraživanja bio je ispitati razloge i motive upisa na učiteljski studij te motivaciju za obavljanje učiteljskog poziva kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu. Željelo se ispitati koji su razlozi i motivi prisutniji kod studenata tih dvaju studija te postoji li razlike među studentima s obzirom na godinu studija te mjesto studiranja. S obzirom na cilj istraživanja i dobivene rezultate nije se potvrdilo kako studenti diplomskog studija u Zadru i Pragu imaju izraženiju ekstrinzičnu-socijalnu i altruističnu motivaciju od studenata preddiplomskih studija uz razliku intrinzične motivacije gdje studenti preddiplomskog studija u Zadru pokazuju više rezultate. Zatim nije potvrđeno ni da će zadarski studenti diplomskog studija imati izraženiju motivaciju učiteljice-majka, dok će studenti preddiplomskog studija imati izraženiju neprofesionalnu i dešperatsku motivaciju, a studenti Praga pokazali su statistički značajnu razliku na skali dešperatske motivacije. Što se tiče razlike u ispitanim varijablama između studenata u Zadru i studenata u Pragu dobivena je samo statistički značajna razlika dešperatske motivacije između studenata u Zadru i studenata u Pragu. Dakle studenti u Zadru ostvarili su niže rezultate na skali dešperatske motivacije od studenta u Pragu.

Ključne riječi: motivacija, studenti, studij, Zadar, Prag

Motivation for the teaching profession among students of the teacher training in Zadar and the teacher training in Prague

ABSTRACT

The aim of the research is to examine the reasons and motives for enrolling in teacher training and the motivation for performing the teaching profession among students of teacher training in Zadar and teacher training in Prague. I want to examine what reasons and motives are more present in the students of these two studies and whether there are differences between students with regard to the year of study and place of study. Given the aim of the research and the results obtained, it has not been confirmed that graduate students in Zadar and Prague have more pronounced extrinsic-social and altruistic motivation than undergraduate students with the difference of intrinsic motivation where undergraduate students in Zadar show higher results. Then, the hypothesis that graduate students will have more pronounced teacher-mother motivation was not confirmed, while undergraduate students will have more pronounced non-professional and desperate motivation among Zadar students, while Prague students showed a statistically significant difference on the desperate motivation scale. Regarding the difference in the examined variables between students in Zadar and students in Prague, only a statistically significant difference in desperate motivation was obtained between students in Zadar and students in Prague, so students in Zadar achieved lower results on the scale of desperate motivation than students in Prague

Key words: motivation, students, study, Zadar, Prag

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. MOTIVACIJA	2
2.1. Osnovno o motivaciji.....	2
3. VRSTE MOTIVACIJE	5
3.1. Teorija samodeterminacije	5
3.1.1. Multidimenzionalna skala motivacije za rad.....	8
3.2. Neprofesionalna motivacija, motivacija učiteljice-majke i dešperatska motivacija....	9
4. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA KOJA SE ODNOSE NA RAD I MOTIVACIJU ZA UČITELJSKI POSAO.....	13
5. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	16
5.1. Cilj istraživanja.....	16
5.2. Problemi istraživanja	16
5.3. Hipoteze istraživanja	16
6. METODE ISTRAŽIVANJA.....	17
6.1. Sudionici istraživanja	17
6.2. Mjerni instrumenti	18
6.2.1. Socio-demografska pitanja.....	18
6.2.2. Multidimenzionalna skala motivacije za rad (engl. Multidimensional work motivation scale – MWMS; Blairs i sur.)	18
6.2.3. Upitnik o motivima i razlozima upisa na učiteljski fakultet (Mira Čudina Obradović).....	19
6.3. Postupak istraživanja	19
6.4. Metode obrade podataka.....	20
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	20
7.1. Deskriptivna statistika motivacije za rad te razloga i motiva upisa studenata na Učiteljski studij u Zadru	20

7.2.	Deskriptivna statistika motivacije za rad te razloga i motiva upisa studenata na Učiteljskom studiju u Pragu	22
7.3.	Razlike u ispitanim varijablama između studenata u Zadru i studenata u Pragu	23
7.4.	Razlike među studentima u Zadru s obzirom na godinu obrazovanja.....	24
7.5.	Razlike među studentima u Pragu s obzirom na godinu obrazovanja.....	25
8.	RASPRAVA	27
9.	ZAKLJUČAK.....	31
10.	LITERATURA.....	32
11.	PRILOZI.....	34
12.	ŽIVOTOPIS	38
13.	POPIS TABLICA.....	39
14.	POPIS ILUSTRACIJA	40

1. UVOD

Svi su se u jednom trenutku našli na prekretnici života gdje je trebalo donijeti odluku što dalje sa svojom budućnosti. Jedna od takvih životnih prekretnica je upis na studij. Što to motivira buduće studente na odabir fakulteta? Kako su oni sigurni u svoju odluku i kako znaju da će biti kompetentni za svoj posao? Jedna riječ daje odgovor na sva ova pitanja, a to je motivacija. Motivacija može biti različita, kao i njezin intenzitet te čimbenici koji na nju utječu, ali neupitno je da ona ima veliku ulogu u odabiru studija. Osim njezine velike uloge koja utječe na odabir studija isto tako utječe i na kvalitetno obavljanje svog zvanja učitelja, a biti učitelj nosi sa sobom teret odgovornosti. Kako bi petogodišnje obrazovanje na učiteljskim studijima iznjedrili jednog vrijednog i po svemu kompetentnog učitelja trebamo se prvo zamisliti nad funkcioniranjem obrazovanja, a zatim nad „pitanjem kvalitete i motiva pojedinca koji se žele i uspiju obrazovati za zvanje učitelja“ (Čudina Obradović, 2008: 11).

Prije upisa na učiteljski studij studenti bi trebali biti svjesni svojih motiva, pozitivnih ili negativnih, zatim što žele ili očekuju od studija, kakva su njihova očekivanja od studija te koje su to sve mogućnosti koje im studij može pružiti.

Ovaj rad se sastoji od šest poglavlja. U drugom poglavlju definirana je motivacija. Treće poglavlje posvećeno je vrstama motivacije i mjernim instrumentima. U četvrtom poglavlju prikazana su razna istraživanja koja se odnose na motive studenata, a peto obuhvaća opis metode istraživanja. Šesto poglavlje prikazuje cilj, probleme i hipoteze istraživanja, a u sedmom su dani rezultati istraživanja. Nakon toga slijedi rasprava te znanstveni i praktični doprinos istraživanja.

2. MOTIVACIJA

2.1. Osnovno o motivaciji

Postavlja se pitanje što to uzrokuje ponašanje i zašto se intenzitet ponašanja mijenja. Prema Reeve (2009) neki se ljudi određeno ponašaju međutim nikad se ne zna što je u podlozi njihovog ponašanja tj. što je dovelo studenta Učiteljskog studija na upis fakulteta, što ga potiče da nastavi svoj studij ili što bi ga poticalo na obavljanje svoje profesije u bliskoj budućnosti. Kako bi se shvatilo što to uzrokuje motivaciju treba se zapitati „kako motivacija utječe na započinjanje ponašanja, ustrajnost i promjenu u ponašanju, usmjerenost prema cilju i eventualno na prekidanje ponašanja“ (Reeve, 2009: 4-5).

Kako bi se u potpunosti shvatile osnove ljudske motivacije treba se znati i zašto se intenzitet ponašanja mijenja, zašto student Učiteljskog studija jedan dan ustraje u svom školovanju, želi biti što bolji, a drugi dan pokazuje nezainteresiranost i bezvoljnost. Dakle promjena intenziteta motivacije dovodi do promjena u ponašanju jer npr. student kojem je motivacija za studij opala može promijeniti svoje ponašanje i donijeti nove odluke u njegovom životu kao ispis sa studija ili promjena studija (Reeve, 2009). Ljudi imaju neke zajedničke motive npr. Maslowljeva teorija zadovoljenja potreba koja nam kaže da čovjek treba zadovoljiti prvo osnovne biološke potrebe poput fiziološke koja se odnosi na glad, žeđ i bol, međutim ljudi se razlikuju po motivaciji i zbog toga trebamo „uočiti da se pojedinci međusobno razlikuju u tome što ih motivira i objasniti zašto se neka osoba u određenoj situaciji intenzivno angažira oko nečeg, dok druga osoba ne pokazuje takvo ponašanje“ (Reeve, 2009: 5).

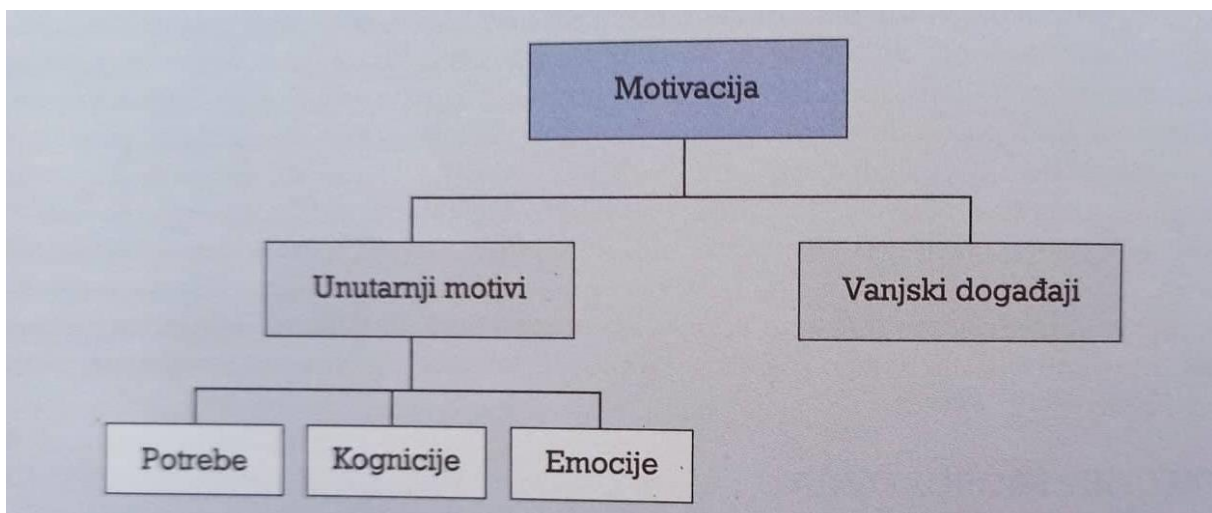
„Motivacija je teorijski pojam koji objašnjava zašto ljudi izabiru određeni način ponašanja u određenim okolnostima. Motivacijsko pitanje je kako objasniti promjene u izborima među mogućim ponašanjima koje organizam može izvesti (Beck, 2003: 4-5)“. Prema Becku (2003) organizmi se približavaju cilju ili se bave nekim aktivnostima za koje očekuju poželjne ishode, kao i to da izbjegavaju aktivnosti za koje očekuju da će ih dovesti do neugodnih ili odbojnih ishoda.

„Mnogi različito operacionalno definirani pojmovi mogu se razvrstati u dvije šire kategorije: kao poželjni i odbojni. No, pritom se ne može utvrditi kako su to potpuno isti pojmovi ili podložni manipulaciji iste varijable. Primjerice poželjnim se smatra potreba za postignućem,

pozitivni poticaji, nagrade, kognitivna dosljednost, ljubav, želja za moći dok se odbojnim smatra strah od neuspjeha, negativni poticaji, kazne, kognitivna nedosljednost, strah, strah od moći te stres (Beck, 2003: 30)“.

Definicija motivacije težak je zadatak za teoretičare motivacije i zbog toga postoje dva glavna pristupa koji se najviše razlikuju: „Regulatorni pristup naglašava tjelesne reakcije na ometajuće unutrašnje podražaje kao što su glad ili bol i načine na koji tijelo pokušava vratiti unutarnju ravnotežu, naglašavaju se tjelesni procesi kad u organizmu nedostaje ili tekućine i ključna je fiziološka razina funkcioniranja. Svrhoviti pristup naglašava ponašanje usmjereno prema cilju. Taj je pristup više kognitivan i manje se bavi fiziološkom regulacijom unutrašnjih procesa“ (Beck, 2003: 24).

Kako bi što jednostavnije saželi „psihologija motivacije bavi se objašnjavanjem smjera, ustrajnosti i intenziteta ponašanja“ (Rheinberg, 2004: 13). „Procesi koji energiziraju i usmjeravaju ponašanje pojedinca iz okoline kao što je prikazano na Slici 1.1. Motivi su unutarjni doživljaji – potrebe, kognicije i emocije – koji energiziraju tendenciju približavanja ili izbjegavanja neke osobe. Vanjski događaji su okolinski poticaji koji privlače ili odbijaju osobu od uključivanja u neki određeni tijek događaja“ (Reeve, 2009: 6).

Slika 1. Hijerarhija četiri izvora motivacije (Reeve, 2009)

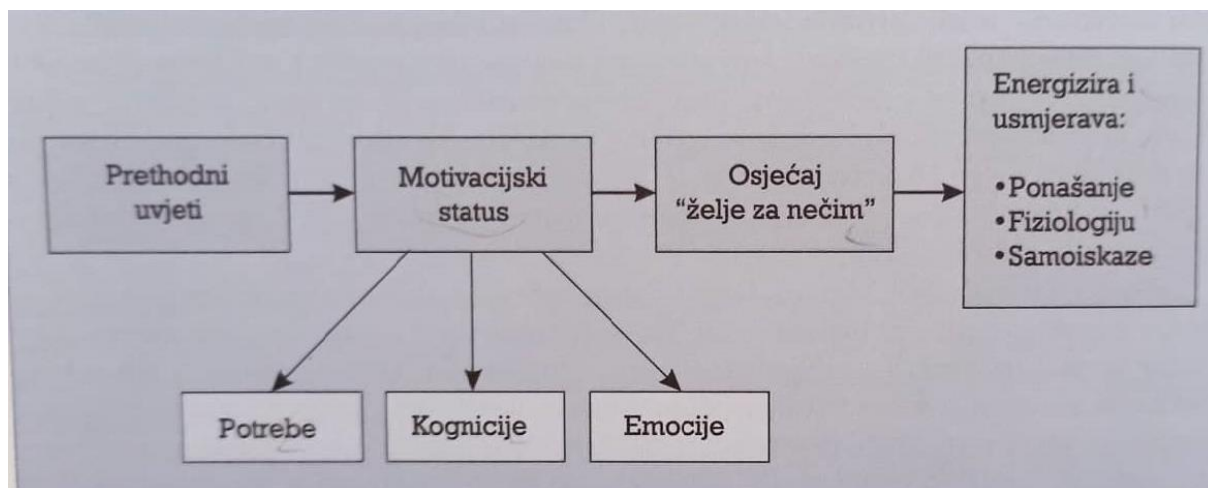
Ukratko rečeno što je prikazano na Slici 1. postoje četiri vrste procesa koje utječu na ponašanje odnosno na intenzitet i svrhu. „Potrebe su stanja unutar osobe koja su ključna i neophodna za održavanje na životu, kognicije kao vjerovanja, očekivanja i slika o sebi, jesu

mentalni događaji koji predstavljaju trajne načine razmišljanja. Emocije su kratkotrajni, subjektivno-fiziološki-funkcionalno-ekspresivni fenomeni koji organiziraju osjećaje, fiziologiju, svrhu i izraze u koherentni odgovor na nekakav okolinski uvjet, kao što je prijetnja. Vanjski događaji su poticaji iz okoline koji energiziraju, usmjeravaju ponašanje prema događajima koji nagovještavaju pozitivne posljedice, a udaljavaju od onih događaja koji nagovještavaju negativne posljedice“ (Reeve, 2009: 20).

Nakon što je razjašnjeno što to uzrokuje ponašanje pojedinca i zašto se njegov intenzitet mijenja postavlja se sljedeće pitanje *Kako odrediti intenzitet nečije motivacije?*

Primjerice gledajući ponašanje dva studenta Učiteljskog studija kako znati koji je od njih više motiviran te čija je motivacija kvalitetnija. To se može shvatiti promatrajući ponašajne izraze motivacije jer netko tko je žedan primijetit ćemo na njemu iscrpljenost i način na koji pije tekućinu nakon duge žeđi dakle „brzo, žustro i usko ciljano ponašanje upućuje ne to da mora postojati neka sila koja energizira i usmjerava konzumatorno ponašanje neke osobe“ (Reeve, 2009: 8). Ponekad se znaju prethodni uvjeti nečije motivacije npr. Ako je osoba pobijedila na nekom natjecanju ona će se osjećati kompetentnom te unaprijed sa sigurnošću se mogu predvidjeti nečija motivacijska stanja međutim prema Reevu (2009) ti prethodni uvjeti nisu uvijek poznati i zbog toga se o motivaciji mora zaključivati na osnovi njenih izraza ponašanja, fiziologije i samoiskaza. Razlikuje se sedam aspekata motiviranog ponašanja: napor (trud), latencija, ustrajnost, izbor, vjerojatnost odgovora, facijalna ekspresija i tjelesne geste (Reeve, 2009).

Intervjuom ili upitnikom dobivaju se samoiskazi ili samoprocjene motivacijskih stanja. Ljudi uglavnom mogu sami procijeniti svoju motivaciju. Unatoč prednostima upitnika poput lakše obrade podataka i mogu se primijeniti na mnogo ljudi istovremeno i biti usmjereni na vrlo specifične informacije imaju i svoje nedostatke poput nedostatnog podudaranja između onog što ljudi govore i onog što zapravo čine i zbog toga mjere dobivene samoiskazom uglavnom služe kao potvrda valjanosti ponašajnih i fizioloških mjera (Reeve, 2009).

Slika 2. Okvir za razumijevanje proučavanja motivacije (Reeve, 2009)

Kako bi se razumjelo proučavanje motivacije ovaj model koji je prikazan na Slici 2. „identificira uvjete pod kojima motivi jačaju i slabe (pod utjecajem prethodnih uvjeta), ilustrira sadržaje motivacijskih istraživanja (potrebe, kognicije, emocije) i ilustrira kako se promjene u motivaciji izražavaju prema van (ponašanje, fiziologija, samoiskaz“ (Reeve, 2009: 19).

3. VRSTE MOTIVACIJE

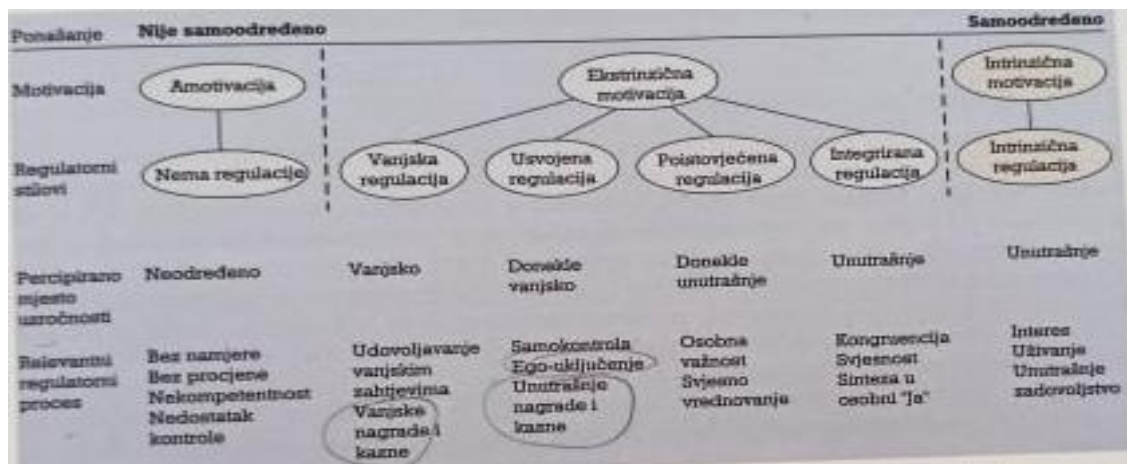
S godinama se pojavljuje sve više mini teorija motivacije jer se istraživači usmjeravaju na specifične motivacijske fenomene. Upitnik koji je sastavljen za ispitivanje motiviranosti studenata za upis učiteljskih studija te obavljanje svoje učiteljske profesije rađen je po uzoru teorije samodeterminacije autora Ryana i Decija, a upitnik koji ispituje motiviranost studenata za upis na studij teorijom koju je razvila Čudina Obradović (2008).

3.1. Teorija samodeterminacije

Jedna od mini teorija koja se razvila u suvremeno doba je i teorija samodeterminacije autora Decija i Ryana. Deci i Ryan (2000) prema Goldin (2007) definira teoriju samodeterminacije kao osjećaj slobode u obavljanju aktivnosti koje su interesantne, bitne za

ličnost i od životne važnosti te je vezana uz razvoj i djelovanje ličnosti unutar socijalnog konteksta. Postavlja se pitanje u kojoj je mjeri ljudsko ponašanje slobodno?

Pošto se polazi od pretpostavke da su ljudi aktivni organizmi koji imaju urođene tendencije prema psihološkom rastu i razvoju, njihova motivacija ovisi o socijalnoj okolini koja će ih ili poticati ili sputavati (Deci i Ryan 2000; prema Goldin 2007).

Slika 3. Kontinuum samodeterminacije koji prikazuje različite tipove motivacije (Reeve, 2009)

Na Slici 3. prikazan je kontinuum samodeterminacije koji prikazuje različite tipove motivacije. Prvo stanje amotivacije definiramo kao potpuno odsustvo motivacije kod čovjeka dakle ta osoba nije niti ekstrinzično niti intrinzično motivirana. Ekstrinzična motivacija razlikuje četiri tipa koji se razlikuju prema stupnju samodeterminacije: eksternalna ili vanjska regulacija, introjicirana ili usvojena regulacija, identificirana ili poistovjećena regulacija i integrirana regulacija.

„Vanjska regulacija je prototip ekstrinzične motivacije koja nije samodeterminirana“ (Reeve, 2009: 158). Ako osoba za neko ponašanje očekuje nagradu ili izbjegavanje kazne to je uvjetovano vrijednostima iz okoline. Dakle ta osoba teško započinje samostalne zadatke ona jednostavno čeka poticaje iz okoline kako bi obavila određene aktivnosti. Npr. student koji počinje učiti tek kad mu se bliži rok ispita motiviran je vanjskim utjecajem te spada pod stupanj vanjske regulacije.

Introjicirana ili usvojena regulacija „uključuje preuzimanje, ali ne i iskreno prihvaćanje i samoodobravanje zahtjeva koje drugi ljudi nameću nama u svezi s mišljenjem, osjećajima ili s određenim načinima ponašanja“ (Reeve, 2009: 159). Iako je i ona pod utjecajem vanjskih

okolnosti, ali u manjoj zastupljenosti, često su osjećaji krivnje i srama prisutni kod osobe. Ta osoba se „drži pravila koja su propisali drugi ljudi do te mjere da njena motivacija za ponašanjem dolazi od neke vrste po-unutar njenog glasa, a ne iz njenog vlastitog ja“ (Reeve, 2009: 159). Npr. student koji uči za usmeni ispit kako bi smanjio osjećaj srama ispred profesorovih očiju.

„Poistovječena ili identificirana regulacija predstavlja pretežno internaliziranu i samodeterminiranu ekstrinzičnu motivaciju“ (Reeve, 2009: 159). Npr. ako student shvati da mu je jedan kolegij s njegovog studija iznimno važan za njegov budući posao on će dodatno proširiti svoje znanje iz tog područja i ta „osoba dobrovoljno prihvaća odlike i korisnost određenog uvjerenja ili ponašanja zato što joj je takav način ponašanja ili razmišljanja iznimno važan i koristan“ (Reeve, 2009: 159). Goldin (2007) navodi da je razlika između introjicirane i identificirane regulacije u tome što osoba introjiciranu ne prepoznaje kao svoju, dok kod identificirane regulacije osoba vidi neku aktivnost kao bitnu za sebe.

Integrirana regulacija prema Goldinu (2007) vrlo je slična intrinzičnoj motivaciji no ona ne proizlazi iz unutarnjeg zadovoljstva, već uključuje instrumentalnu vrijednost aktivnosti za određeni cilj. Npr. ako neko izbjegava pušenje i nezdravu hranu, čini to radi svog zdravlja dakle to je „razvojni proces jer uključuje samopropitkivanje da se novi načini razmišljanja, osjećanja i ponašanja dovedu u nekonfliktnu kongruentnost s načinima razmišljanja, osjećaja i ponašanja koja već postoje unutar pojma o sebi“ (Reeve, 2009: 160).

Intrinzična je „prirodna sklonost da se bavimo svojim interesima i uvježbavamo svoje sposobnosti te, dok to činimo, da tražimo optimalne izazove i svladavamo ih“ (Deci i Ryan 2000 prema Reeve, 2009: 137). Ljudi koji su intrinzično motivirani obavljaju neke aktivnosti i rad iz osobne znatiželje i osjećaja zadovoljstva koji dobivaju, dakle oni zapravo uživaju. Vanjski događaji ne mogu stvoriti intrinzičnu motivaciju, ali je mogu poduprijeti ako ona već postoji.

3.1.1. Multidimenzionalna skala motivacije za rad

Na temelju teorije samodeterminacije Blairs i suradnici stvaraju prvu verziju skale za motivaciju koja kasnije proizlazi u Multidimenzionalnu skalu motivacije (eng. Multidimensional work motivation scale – MWMS) koja je podijeljena na šest dijelova: amotivacija, ekstrinzična socijalna motivacija, ekstrinzična materijalna motivacija, introjicirana regulacija, identificirana regulacija, intrinzična motivacija (Lazinica, 2019). Skala općenito mjeri motivaciju za rad, ali su tvrdnje su izmjenjene i prilagođene u svrhu ovog istraživanja kako bi se ispitala motivacija za buduće učitelje.

Tvrdnjama su obuhvaćeni aspekti sljedećih kategorija:

- Altruistična :
  1. *Volim rad s djecom*
  2. *Volim pomagati djeci da uspiju u svojim mogućnostima*
  3. *Volim poučavati*

U ovu kategoriju spadaju osobe koje su nesebične jer su interesi drugih stavljeni ispred vlastitih.

- Ekstrinzična motivacija-socijalna:
  1. *Motivira me da ću kao učitelj/ica doprinijeti društvu*
  2. *Učiteljski posao je podcijenjen u društvu*
  3. *Motivirat će me misao da će me drugi ljudi više poštivati ako dobro obavljam svoj posao (roditelji, kolege, ravnatelj...)*
  4. *Motivirat će me negativne kritike od strane drugih ljudi (roditelji, kolege, ravnatelj)*
  5. *Motivirat će me pozitivno iskustvo s učiteljima koje sam dobila u svom školovanju*

U ovu kategoriju spadaju osobe koje ulažu trud u svoj posao ili studij kako bi zadobili poštovanje i odobrenje drugih te izbjegli kritike (Lazinica, 2019).

- Ekstrinzična motivacija-materijalna:
  1. *Smatram da je učiteljski posao tražen te da mi nudi sigurnost zaposlenja*
  2. *Motivirat će me plaća*
  3. *Motivirat će me dugi praznici koje bih imao/la te slobodno vrijeme koje bi posvetio/la svojoj obitelji*

Ove tvrdnje opisuju motivaciju potaknutu materijalnim vanjskim faktorima kao što su poslovna sigurnost, financijska nagrada ili strah od gubitka posla (Lazinica, 2019).

- Introjicirana regulacija :

1. *Osjećat ću se ponosnim/om na sebe ako budem uspješan/na u ovom poslu*
2. *Želim sebi dokazati kako mogu dobro obavljati svoj posao*
3. *U suprotnom bih se sramio/la sebe da ne obavljam dobro posao*
4. *Ulaganje truda u posao koji ću raditi ima osobno značenje za mene*
5. *Motivira me činjenica da ću biti kompetentan/na za ovaj posao*
6. *Smatram da ću dobro obavljati svoj posao*

Ove tvrdnje opisuju osobe koje motivaciju za poslom pronalaze u osobnim vrijednostima i osobnom značenju (Lazinica, 2019).

- Intrinzična motivacija:

1. *Motivirat će me činjenica da odabirom ovog posla utječem na budućnost djece*
2. *Motivirat će me učeničko postignuće*
3. *Smatram da ću se u svom budućem poslu zabavljati i uživati*

Tvrdnje ove kategorije uključuju čestice prema kojima motivacija za radom proizlazi iz prirode posla (npr. zanimljivog ili uzbudljivog posla) (Lazinica, 2019).

3.2. Neprofesionalna motivacija, motivacija učiteljice-majke i dešperatska motivacija

Čudina Obradović (2007) došla je do određenih podataka o motivima i razlozima upisa na učiteljski fakultet. Rezultate o motivima dijeli u dvije skupine. Prvu skupinu čine studenti koji su izrazito intrinzično i altruistično motivirani. U drugu skupinu pripadaju studenti koji su taj fakultet upisali jer nisu uspjeli upisati neki drugi. Ista autorica, rezultate o razlozima upisa na učiteljski fakultet dijeli u tri klastera.

Prvi klaster naziva se neprofesionalna motivacija te prema sadržaju tog klastera Čudina Obradović (2008) je smatra motivacijom uhljebljenja u nezahtjevnom poslu, a razlog tomu je posljedica shvaćanja učiteljskog zvanja iz razdoblja učiteljice-majke. „Orijentacija djevojaka u toj skupini motivacije je okrenuta od posla, a prema obitelji i ulozi majke koja će uz obiteljsku ulogu imati i neizvjesnu neovisnost, pridonoseći donekle obitelji od koje očekuje financijsku zaštićenost“ (Čudina Obradović, 2008: 49).

Unatoč velikom broju studenata Učiteljskog studija koji su svjesni negativne strane budućeg zanimanja oni su upisali fakultet jer očekuju u učiteljskom poslu mnogo slobodnog vremena, mogućnost kombiniranja posla s roditeljskom ulogom i ugodnu radnu sredinu, te opću društvenu korisnost svojega posla.

U ovaj klaster spadaju tvrdnje:

- 1. Motiviralo me to što u učiteljskom zvanju najbolje mogu uskladiti posao i majčinstvo/očinstvo*
- 2. Motiviralo me to što posao učitelja/ice omogućuje veliko slobodno vrijeme*
- 3. Posao učitelja/ice omogućuje pomaganje zemlji i narodu*

Drugi klaster Čudina Obradović (2008) naziva motivacija učiteljice-majke te prema njemu kod studenata Učiteljskog studija postoje osobe čije su izjave intrinzične, ali je prisutna i altruistična orijentacija što bi značilo da je većina njihovih motiva usmjerena na uživanje u radu s djecom, a to je posljedica idealizirane slike i nedovoljne upućenosti pravih izazova koje donosi učiteljski posao. Ti budući učitelji nisu uzeli u obzir niti jednu negativnu stranu svoje profesije te taj posao koji žele raditi temelje na pozitivnom vlastitom iskustvu školovanja u kojem su sudjelovali kao učenici nesvjesni pravog sadržaja i izazova posla

U ovaj klaster spadaju tvrdnje:

- 1. Uvijek sam želio/željela poučavati*
- 2. Uživam raditi s djecom*
- 3. Zvanje učitelja/ice je dobro zanimanje za mene*
- 4. Posao učitelja/ice mi daje veliko zadovoljstvo u poslu*
- 5. Posao učitelja/ice je zanimljiv i poticajan za mene*
- 6. Posao učitelja/ice pun je pozitivnih izazova za mene*
- 7. Posao učitelja/ice mi omogućuje pomaganje djeci*
- 8. Posao učitelja/ice koristan je društvu*

„Prema sadržaju klastera III, dešperatska motivacija, očito je da među studentima Učiteljskog fakulteta postoje pojedinci koji imaju izrazito negativnu percepciju o prirodi i statusu učiteljskog zanimanja i posla, nisu zainteresirani za taj studij, ali su motivirani da se upišu na studij učiteljstva budući da nigdje drugdje nisu uspjeli“ (Čudina Obradović, 2008: 50).

U ovaj klaster spadaju tvrdnje:

1. *Nisam se uspio/uspjela upisati na drugi fakultet*
2. *Studirao/la sam nešto drugo i nisam uspio/uspjela*
3. *Radio/la sam u drugom području i nije mi se tamo sviđalo*
4. *Roditelji su me savjetovali (nagovarali me)*
5. *Prijatelji su me savjetovali (nagovarali me)*
6. *Imam učitelja/učiteljicu u obitelji*

Kako Čudina Obradović navodi (2008) u klasteru neprofesionalne motivacije, a posebno se odnosi na ekstrinzičnu motivaciju, djevojke koje spadaju u taj klaster nisu zainteresirane za posao buduće učiteljice, ne zanima ih sadržaj rada, a ni negativni aspekti jer one očekuju da će njihov posao biti ugodno i nezahtjevno proširenje svoje obiteljske uloge te da će ga obavljati s minimalnom predanošću, bez ikakve želje i ambicije za napredovanjem u poslu. Pojedinci koji su iskazali neprofesionalni tip motivacije može se očekivati da će pokazati:

1. „Veliku želju za zaposlenjem u zanimanju učiteljice
2. Prisutnost pozitivnog očekivanja zapošljavanja (profesionalnu nadu) uz uvjet dobre socijalne povezanosti ili spremnosti vraćanja u mjesto porijekla
3. Vrijednosti u profesionalnom životu vjerojatno ograničene na uspjeh u poslu
4. Vrijednosti u privatnom životu usmjerene na intimnost ili slobodno vrijeme
5. U učenju vjerojatno prihvaćaju strateški pristup ostavljanja dobrog dojma i zadovoljavanja minimuma“ (Čudina Obradović, 2008: 51)

„Studenti neprofesionalne motivacije vjerojatno će zadovoljiti uvjete studiranja i postati učitelji-činovnici nezainteresirani za kvalitetu svoga posla, usavršavanje i napredovanje u poslu, kao i nezainteresiranost za napredak i dobrobit djece koja su im povjerena. Oni neće biti ni pripremljeni ni spremni za preuzimanje nove uloge učitelja u kojoj je važna samostalnost, kreativnost i predanost, promišljanje rada i rezultata vlastitog rada“ (Čudina Obradović, 2008: 52).

Nasuprot neprofesionalnoj motivaciji stoji motivacija učiteljice-majke, koja se prema Čudini Obradović (2008) najviše oslanja na intrinzičnu motivaciju za podučavanje i rad s djecom, utemeljena na idealiziranoj slici učiteljske profesije, nedovoljnom poznavanju zahtjeva i izazova zanimanja te potpunom odsustvu negativnih strana ovog zvanja.

Studenti koji spadaju u ovu skupinu motivacije daju najviše izgleda da će se razviti u kvalitetnog i kompetentnog učitelja te se od njih očekuje:

1. „Velika želja za zaposlenjem u zanimanju učiteljice
2. Pristnost pozitivnog očekivanja zapošljavanja budući da su vrlo nerealistični u očekivanjima
3. Vrijednosti u profesionalnom životu vjerojatno ograničene na uspjeh u poslu
4. Vrijednosti u privatnom životu usmjerene na prijateljstvo ili intimnost
5. U učenju vjerojatno prihvaćaju strateški pristup ostavljanja dobrog dojma, zadovoljavanja minimuma, a dio njih i dubinski pristup“ (Čudina Obradović, 2008: 52)

„Ono što je potrebno ovoj skupini studenata jest mnogo rada u životnoj praksi škole još za vrijeme studija i dobar uzor rada reflektivnog mentora“ (Čudina Obradović, 2008: 52). Oni će zadovoljiti uvjete studiranja i postati učiteljice zainteresirane za kvalitetno obavljanje svog posla, ali postoji opasnost da dožive "šok" realnosti ili u vrijeme studija ili na početku svoje karijere. Zbog toga je potrebno razvijati jasnu sliku sadržaja rada i okolnosti u kojima se njihov rad odvija kako ne bi preuzeli površne majčinske i tehničke aspekte podučavanja (Čudina Obradović, 2008).

Dešperatsko motivirani studenti pokazuju negativnu percepciju učiteljskog zvanja jer su upisali taj fakultet u nedostatku boljeg, oni to zvanje ne cijene te jedino što se od te skupine studenata može očekivati su nezadovoljstvo, napuštanje studija, nezadovoljavanje uvjeta studiranja ili pak prividno zadovoljavanje studija uvjeta (Čudina Obradović, 2008).

Od tih se studenata očekuje:

1. „Velika želja za zaposlenjem u zanimanju učitelja/učiteljice (budući da su bili neuspješni u prijašnjim pokušajima)
2. Potpuna odsutnost profesionalne nade budući da su doživjeli neuspjeh i ne očekuju ništa dobro u zvanju
3. Vrijednosti u profesionalnom životu vjerojatno ograničene na uspjeh poslu
4. Vrijednosti u privatnom životu usmjerene na novac, slobodno vrijeme ili samopouzdanje koje im vjerojatno nedostaje
5. U učenju vjerojatno prihvaćaju površno-apatični pristup“ (Čudina Obradović, 2008: 53)

4. PRIKAZ ISTRAŽIVANJA KOJA SE ODOSE NA RAD I MOTIVACIJU ZA UČITELJSKI POSAO

Pitanje motivacije za upis na učiteljski studij te koji su to motivi koji potiču učitelje na kvalitetan rad postaje popularno u novije doba pa su se i pojavila razna istraživanja koja su pokušala odgovoriti na ta pitanja. Jedno od istraživanja Borić (2017) utvrdilo je kako su učitelji razredne nastave u prosjeku visoko zadovoljni poslom i motivirani za rad dok Radeka (2002) prema « (UNESCO-ovo svjetsko izvješće, 2007) navodi da je nastavnička struka sve manje zanimljiva mladima koji se upisuju na fakultete jer nema visok društveni status i nije dobro plaćena i da se taj trend može promijeniti samo ako se poduzmu neki praktični koraci prema podizanju profesionalnog statusa nastavnika, njihovih uvjeta i plaća. Unatoč tome što su nastavnici u Hrvatskoj intrinzično motivirani ne smije ostati samo na tome već nastavnici trebaju i adekvatnu podršku sustava poput podizanja životnog standarda, unaprjeđenja društvenog ugleda nastavničke profesije i statusni položaj, poboljšanja uvjeta u kojima nastavnici rade itd.

Pri upisu na učiteljski studij trebalo bi obratiti pozornost na motive studenata jer bi bilo poželjno da se upisuju oni izrazito intrinzično i altruistično motivirani za učiteljsku profesiju, a buduće bi učitelje bilo poželjno tijekom studija informirati o prednostima i nedostacima učiteljske profesije (Kuzijev, Topolovčan, 2013).

Vizek Vidović i suradnici (2005) navode neke razloge kako bi se učitelji zadržali ili odlučili za svoje zanimanje poput:

Osiguravanje dobrih socijalnih i materijalnih uvjeta rada - ograničenje budžeta uzrokovalo je smanjivanje svih zarada u javnim službama što posebno odrazilo na učiteljske plaće, zatim učitelji i nastavnici susreću se i s teretom medija jer često budu eksponirani javnosti. Najveći je problem zapravo što učiteljska profesija nije više cijenjena u društvu.

Stvaranje poticajne radne okoline - uvjeti u školama nisu isti, neke su škole bolje opremljene dok su nečiji uvjeti rada vrlo oskudni pa se učitelji trebaju snalaziti s onim što im je na raspolaganju.

Mogućnost cjeloživotnog učenja i obrazovanja – učiteljima se treba osigurati dodatno obrazovanje tijekom njihove karijere kako bi unaprijedili svoje vještine i kako bi se stvarali kvalitetni učitelji a time i učiteljska profesija stekla status u društvu kakav je i imala prije.

Pavin (2005) u svom istraživanju koje je provela na učiteljima ukazuje na prednosti i nedostatke učiteljskog posla. Kao najveću prednost učitelji navode rad s učenicima jer to i jest najbitnije zatim osjećaj zadovoljstva kad učenici pokazuju interes za gradivom, aktivno sudjeluju u nastavi a na kraju i kad vide da su učenici u mogućnosti i primijeniti naučeno gradivo. Učitelji smatraju svoj posao inspirativnim, dinamičnim i kreativnim te prednošću smatraju i uključivanje stalne komunikacije s učenicima i kolegama. Kao nedostatke svog posla učitelji navode materijalno stanje u školama što im otežava kvalitetan rad zatim odnos društva prema njima i njihovom pozivu, prekrcanost administrativnih poslova te nedovoljnu slobodu prilikom slijepog držanja nastavnog plana i kurikuluma.

Jukić i Ercegovac (2008) u svom istraživanju provedenom na studentima Filozofskog fakulteta u Splitu više od pola ispitanica s učiteljskog studija smatra da je status svog budućeg zanimanja u društvu lošiji nego ikada, ali ono što ulijeva nadu u postojanje kvalitetnih budućih učitelja je to što najveći broj ispitanica smatra rad s djecom najprivlačnijom značajkom svog budućeg posla.

Studenti različitih studijskih grupa Filozofskog fakulteta u Zadru i studenti različitih studijskih grupa na Sveučilištu Bundeswehra u Münchenu po istraživanju koje su proveli Palekčić i Muller (2004) vodili su se teorijom samodeterminacije i utvrdili su da su njemački studenti više ekstrinzično motivirani i amotivirani u odnosu na hrvatske studente te imaju introjiciranu, identificiranu i intrinzičnu motivaciju manje izraženu u odnosu na hrvatske studente.

Ercegovac i Jukić (2008) u svom provedenom istraživanju na studentima učiteljskog studija i studija predškolskog odgoja Sveučilišta u Splitu došle su do zaključka da studenti koji su pri upisu na fakultet bili vođeni motivima poput želje za radom s djecom i njihovim poučavanjem zadovoljniji svojim odabirom. S tim se slažu i Marušić, Ivanec, Vidović (2010) čiji su rezultati istraživanja kao što je i za očekivati, da student čiji je odabir učiteljskog studija prvi izbor uložiti će više truda u kvalitetnije učenje tijekom studija, a time će postići i povoljnije obavljanje njegovog budućeg posla u radu s učenicima.

„Posebna se pozornost motivaciji kandidata za učiteljsko zvanje posvećuje u Australiji. Autori Richardson i Watt (2006) proveli su dugogodišnje praćenje motivacije za učiteljsko zvanje i napravili skalu čimbenika koji utječu na izbor učiteljskog zvanja (FIT-Choice Scale).

Najvažnija izražena motivacija bila je percepcija vlastitih sposobnosti za podučavanje, vrijednost i važnost učiteljskog posla, te želja za društvenim doprinosom, dok je najmanje izražena bila negativna motivacija, tj. upis na učiteljski fakultet zbog neuspjeha u drugom području“ (Čudina Obradović, 2008: 35).

„Cjelovitu sliku motivacije kandidata za ulazak u učiteljsko zvanje možemo dobiti iz istraživanja OECD-a provedenog u 25 zemalja svijeta, kojim se nastojalo raščlaniti ne samo (ne) atraktivnost učiteljskog zanimanja nego i posljedice njegovog položaja u svijetu općenito (OECD, 2005). Opći je zaključak tog sveobuhvatnog istraživanja da u većini zemalja postoji teškoća zapošljavanja kvalitetnoga kadra i njegovog zadržavanja u učiteljskom zanimanju, da kvalitetan kadar napušta zanimanje, osobito mladi kadar, da općenito učiteljsko zanimanje u svijetu stari i da mu opada kvaliteta“ (Čudina Obradović, 2008: 35).

5. CILJ, PROBLEMI I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

5.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati motiviranost za upis na učiteljski studij, motivaciju za obavljanje učiteljske profesije kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu te njihova usporedba.

5.2. Problemi istraživanja

1. Utvrditi razinu motivacije za obavljanje učiteljskog posla te motive i razloge za upis na učiteljski studij kod dvije skupine studenata.
2. Ispitati postoji li razlika u motivaciji za obavljanje učiteljskog poziva kod dvije skupine studenata, studenti u Pragu i studenti u Zadru.
3. Utvrditi postoji li statistički značajna razlika u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet između studenata Zadra i Praga.
4. Utvrditi postoji li razlika u motivaciji za obavljanje učiteljskog posla s obzirom na godinu studija kod svih studenata.
5. Ispitati postoji li razlika u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet s obzirom na godinu studija.

5.3. Hipoteze istraživanja

1. S obzirom na problem nema hipoteze
2. Ne postoji statistički značajna razlika u motivaciji za obavljanje učiteljskog poziva kod dvije skupine studenata
3. Ne postoji statistički značajna razlika u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet između studenata Zadra i Praga.
4. Studenti diplomskog studija u Zadru i Pragu imat će izraženiju intrinzičnu, ekstrinzičnu socijalnu i altruističnu motivaciju, od studenata preddiplomskih studija, jer su ostali studirati izabrani fakultet te su upoznali sve njegove prednosti.

5. Studenti diplomskog studija u Zadru i Pragu imat će izraženiju motivaciju učiteljica-majka, jer je vezana za altruističnu i intrinzičnu motivaciju za obavljanje učiteljskog poziva, dok će studenti preddiplomskog studija u Zadru i Pragu imati izraženije neprofesionalnu i dešperatsku motivaciju.

6. METODE ISTRAŽIVANJA

6.1. Sudionici istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 187 studenata od čega je 153 s Učiteljskog fakulteta u Zadru, a 34 s Učiteljskog fakulteta u Pragu.

Tablica 1. Frekvencije i postotak prema godini studija studenata Učiteljskog fakulteta u Zadru i Pragu

	Frekvencija (postotak)		Frekvencija (postotak)	
	Zadar		Prag	
1.godina	29 (18.95%)		1.godina	7 (20.6%)
2.godina	24 (15.69%)		2.godina	9 (26.5%)
3.godina	41 (26.80%)		3.godina	3 (8.8%)
4.godina	29 (18.95%)		4.godina	4 (11.8%)
5.godina	30 (19.61%)		5.godina	11 (32.4%)

Od 153 sudionika iz Zadra, 149 su bili ženskog spola (97.4%), a samo 4 muškog spola (2,6%), što je karakteristično za Učiteljski fakultet. Za 93 sudionika (60.78%) je Učiteljski fakultet bio njihov primarni izbor studija, dok za ostatak, njih 60 (39.22%), nije bio. Najveći broj sudionika je bio na trećoj godini studija, a najmanje na drugoj godini (Tablici 1).

Od 34 studenta Učiteljskog fakulteta u Pragu, 28 sudionika su bili ženskog spola (82,4%), a 6 muškog spola (17,6%). Za njih 24 (70.59%) Učiteljski fakultet je bio primarni izbor studija, a za ostalih 10 (29.41%) nije bio. Najviše je sudionika je bilo s 5 godine fakulteta, a najmanje s treće (Tablica 1).

6.2. Mjerni instrumenti

Podaci su prikupljeni anketnim upitnikom koji se sastojao od tri dijela: 1) upitnik sociodemografskih značajki sudionika istraživanja, 2) Multidimenzionalna skala motivacije za rad, 3) Upitnik o motivima i razlozima upisa na učiteljski fakultet.

6.2.1. Socio-demografska pitanja

Od sudionika je bilo traženo da navedu svoj spol, godinu studija, prosjek ocjena i je li im učiteljski fakultet bio prvi izbor fakulteta.

6.2.2. Multidimenzionalna skala motivacije za rad (engl. Multidimensional work motivation scale – MWMS; Blairs i sur.)

Korištene su hrvatska (na studentima iz Zadra) i engleska (na studentima iz Praga) verzija skale. Osim hrvatskog i engleskog jezika, skala je prevedena na još šest svjetskih jezika, a njena pouzdanost i valjanost dokazana je istraživanjima u devet različiti država (Gange i sur., 2014). Skala se sastoji od 19 tvrdnji koje mjere šest konstrukta motivacije prema teoriji samodeterminacije: amotivacija, ekstrinzična regulacija (socijalna i materijalna), introjicirana regulacija, identificirana regulacija i intrinzična motivacija (Smokrović i sur., 2018). Svaki odgovor boduje se na skali Likertovog tipa od 1 do 5, gdje 1 predstavlja odgovor „U potpunosti se ne slažem“ dok 5 predstavlja odgovor „U potpunosti se slažem“. Primjeri tvrdnji su navedeni u uvodnom dijelu. Rezultat na pojedinoj dimenziji dobiva se zbrajanjem odgovora na pripadajuće tvrdnje.

U ovom istraživanju Multidimenzionalna skala motivacije za rad je prilagođena kako bi se što bolje ispitala motivacija studenata za obavljanje svoje buduće profesije. Nisu korištene subskale amotivacija i identificirana regulacija. Nadalje, tvrdnje su bile prilagođene uzorku i potrebama ovog istraživanja, kao i dodane tvrdnje kojima se ispituje altruistička motivacija. S obzirom na uvedene promjene, kako bi se testirala latentna struktura skale, provedena je konfirmatorna faktorska analiza u programu Mplus 6.0 uz primjernu MLR (maximum likelihood robust) prilikom procjene parametara u modelu (Prilog 1 – tablice 1 i 2, Slika 1.). S obzirom na to da analizom rezultata nije dobivena povezanost faktora ekstrinzična motivacija-materijalna s drugim faktorima kao ni s višim faktorom kada je računat hijerarhijski model,

navedeni faktor je bio izbačen iz daljnje analize. U tablici 1 u prilogu se nalaze rezultati triju konfirmatornih faktorskih analiza – jednofaktorski model, četvero faktorski model (ekstrinzična motivacija-socijalna, altruistična motivacija, introjicirana regulacija i intrinzična motivacija) te hijerarhijski model (uz navedena četiri faktora, pretpostavljeni faktor višeg reda - motivacija). Jednofaktorski model najmanje odgovara rezultatima, dok četvero-faktorski model i hijerarhijski oboje dobro pristaju podacima. Vrijednosti CFI i TLI veće od 0,90 te RMSEA jednaka 0.10 i SRMR manji od 0,8 upućuju na dobro slaganje modela s podacima (Hu i Bentler, 1999).

6.2.3. Upitnik o motivima i razlozima upisa na učiteljski fakultet (Mira Čudina Obradović)

Autorica skale motive upisa na učiteljski fakultet dijeli u tri klastera – „motivacija učiteljice-majke“ (8 tvrdnji), „neprofesionalna motivacija“ (3 tvrdnje) i „dešperatska motivacija“ (6 tvrdnji). Svaki odgovor boduje se na skali Likertovog tipa od 1 do 5, gdje 1 predstavlja odgovor „*U potpunosti se ne slažem*“, a 5 predstavlja odgovor „*U potpunosti se slažem*“. Rezultat na pojedinoj dimenziji dobiva se zbrajanjem odgovora na pripadajuće tvrdnje.

Kako bi se testirala latentna struktura skale, provedena je konfirmatorna faktorska analiza u programu Mplus 6.0 uz primjernu MLR (maximum likelihood robust) prilikom procjene parametara u modelu (Prilog 1 – tablice 3 i 4, slika 2). Dvije tvrdnje dešperatske motivacije nisu bile zasićene faktorom te s obzirom na navedeno su izbačene iz daljnje analize podataka. Stupanj slaganja modela s podacima procijenjen je pomoću sljedećih parametara: inkrementalnih indeksa slaganja CFI i TLI, te pomoću indeksa RMSEA i SRMR. Vrijednosti CFI i TLI veće od 0,90 te RMSEA jednaka 0.10 i SRMR manji od 0,8 upućuju na dobro slaganje modela s podacima (Hu i Bentler, 1999) (Tablica 3).

6.3. Postupak istraživanja

Upitnik je izrađen preko Google obrazaca te je podijeljen u studentske grupe studenata Učiteljskog fakulteta u Zadru te Učiteljskog fakulteta u Pragu. Prije ispunjavanja svakog upitnika stajala je uputa, ovisno o jeziku, na engleskom jeziku za studente iz Praga i na hrvatskom jeziku za studente iz Zadra. Uputa je glasila „*Dragi studenti molim Vas da u prvom*

dijelu upitnika označite koliko su Vam bili važni sljedeći razlozi za upis na učiteljski studij. A kako se pripremate za učiteljski poziv molim Vas da u drugom dijelu upitnika procijenite u kolikoj mjeri smatrate da ste motivirani za učiteljski posao po završetku studija.“ Ispunjavanje upitnika je trajalo oko 10-ak minuta te je svaki sudionik u bilo kojem trenutku mogao odustati, jer je istraživanje bio u potpunosti dobrovoljno i anonimno.

6.4. Metode obrade podataka

U svrhu ispitivanja postavljenih zadataka istraživanja, rezultati su obrađeni u programu Statistica te su prikazani u poglavlju o rezultatima.

Kako bi se odgovorilo na prvi postavljeni zadatak istraživanja, koristit će se deskriptivna statistika, kako bi se opisao stupanj motiviranosti te motivi i razlozi upisa Učiteljskog studija u Zadru i Pragu.

Kako bi se odgovorilo na drugi i treći postavljeni zadatak koristit će se testovi razlika (Mann-Whitney rang test i t-testovi) u svrhu utvrđivanja razlika među studentima preddiplomskog i diplomskog u stupnju motivacije i razlozima upisa na Učiteljski studij u Zadru i Pragu.

Da bi dobili odgovor na četvrti i peti postavljeni zadatak istraživanja također će se koristiti testovi razlika (Mann-Whitney rang test i t-testovi) u svrhu utvrđivanja razlika u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet i obavljanje buduće profesije s obzirom na godinu studija.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7.1. Deskriptivna statistika motivacije za rad te razloga i motiva upisa studenata na Učiteljski studij u Zadru

U tablici 2 i 3 prikazani su deskriptivni parametri rezultata dobivenih na studentima iz Zadra. Uz aritmetičku sredinu (dobivena na temelju prosjeka pojedinih rezultata), standardnu devijaciju, medijan, mod, minimalni i maksimalni rezultat, u tablicama se također nalaze rezultati Kolmogorov-Smirnovljevog testa, te asimetričnost i spljoštenost distribucija kojima se ispitala normalnost distribucije rezultata kao i pouzdanost.

Tablica 2. Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije za rad dobivenih na studentima u Zadru

	N	M	SD	C	D(f)	Min	Max	Asim	Spljoš	K-S	A
EMS	152	3.96	0.86	4.00	4.40(23)	1.00	5.00	-1.53	2.93	.14**	.83
ALT	150	4.52	0.91	5.00	5.00(84)	1.00	5.00	-2.87	8.37	.30**	.95
IR	150	4.19	0.89	4.33	5.00(32)	1.00	5.00	-2.12	5.03	.21**	.90
IM	149	4.37	0.95	4.67	5.00(67)	1.00	5.00	-2.40	6.01	.25**	.95

**p<.01; Standardna pogreška asimetričnosti za sve varijable iznosi .20, a standardna pogreška spljoštenosti za sve varijable iznosi .39

EMS-ekstrinzična motivacija socijalna; ALT-altruistička motivacija; IR-introjicirana regulacija; IM-intrinzična motivacija

Može se uočiti da su vrijednosti aritmetičke sredine i medijana najviše za altruističku motivaciju, a najmanje za ekstrinzičnu motivaciju-socijalnu.

Nadalje, iz tablice je vidljivo da distribucije rezultata značajno odstupaju od normalne, kao i da je većina distribucija (izuzev distribucije rezultata ekstrinzične motivacije-materijalna) negativno asimetrična. Na temelju spomenutih odstupanja, u nastavku će biti korištena statistika u skladu sa spomenutim odstupanjima (neparametrijska statistika).

Tablica 3. Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Zadru

	N	M	SD	C	D(f)	Min	Max	Asim	Spljoš	K-S	A
MUM	152	4.15	1.09	4.50	5.00(32)	1.00	5.00	-1.97	3.15	.22**	.97
NPM	150	3.35	1.01	3.50	3.67(25)	1.00	5.00	-0.58	-0.10	.15**	.70
DM	150	1.71	0.80	1.50	1.00(58)	1.00	5.00	1.35	2.11	.20**	.68

**p<.01; Standardna pogreška asimetričnosti za sve varijable iznosi .20, a standardna pogreška spljoštenosti za sve varijable iznosi .39

MUM-Motivacija učiteljice majke; NPM-Neprofesionalna motivacija; DM-Dešperatska motivacija

Može se uočiti da su vrijednosti aritmetičke sredine i medijana najviše za motivaciju učiteljica majka, a najmanje za dešperatsku motivaciju. Kao i kod varijabli motivacije za rad, iz tablice je vidljivo da distribucije rezultata značajno odstupaju od normalne, kao i da su distribucije rezultata motivacija učiteljica-majka i neprofesionalne motivacije blago negativno asimetrične dok je distribucija dešperatske motivacije blago pozitivno asimetrična. Na temelju spomenutih odstupanja, u nastavku će biti korištena statistika u skladu s spomenutim odstupanjima (neparametrijska statistika).

7.2. Deskriptivna statistika motivacije za rad te razloga i motiva upisa studenata na Učiteljskom studiju u Pragu

U tablici 4 i 5 prikazani su deskriptivni parametri rezultata dobivenih na studentima iz Praga. Uz aritmetičku sredinu (dobivena na temelju prosjeka pojedinih rezultata), standardnu devijaciju, medijan, mod, minimalni i maksimalni rezultat, u tablicama se također nalaze rezultati Kolmogorov-Smirnovljevog testa, te asimetričnost i spljoštenost distribucija kojima se ispitala normalnost distribucije rezultata kao i pouzdanost

Tablica 4. Deskriptivni parametri rezultata motivacije za rad dobivenih na studentima u Pragu

	N	M	SD	C	D(f)	Min	Max	Asim	Spljoš	K-S	α
EMS	33	3.86	0.82	4.00	4.40(7)	1.40	5.00	-1.10	1.59	.16	.80
ALT	33	4.49	0.83	4.49	4.67(16)	1.00	5.00	-2.82	9.72	.27**	.91
IR	33	4.08	0.86	4.33	4.33(7)	1.33	5.00	-1.56	2.64	.22	.89
IM	32	4.47	0.90	4.83	5.00(16)	1.00	5.00	-2.49	6.90	.31**	.95

** $p < .01$; // -višestruki mod; Standardna pogreška asimetričnosti za sve varijable iznosi .41, a standardna pogreška spljoštenosti za sve varijable iznosi .80

EMS-ekstrinzična motivacija socijalna; ALT-altruistička motivacija; IR-introjecirana regulacija; IM-intrinzična motivacija

Kao i kod studenata u Zadru, iz rezultata se može uočiti da su vrijednosti aritmetičke sredine i medijana najviše za intrinzičnu motivaciju, a najmanje za ekstrinzičnu motivaciju-socijalnu.

Nadalje, iz tablice je vidljivo da distribucije rezultata EMS-a i IR-a ne odstupaju značajno od normalne, dok rezultati altruističke i intrinzične motivacije značajno odstupaju od normalne i negativno su asimetrične. S obzirom da dvije distribucije rezultata značajno odstupaju od normalne, za njih će biti korištena odgovarajuća statistika (neparametrijska statistika) dok će se koristiti parametrijska statistika na drugim dvjema varijablama.

Tablica 5. Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Pragu

	N	M	SD	C	D(f)	Min	Max	Asim (st pog)	Spljoš (st pog)	K-S	α
MUM	34	4.29	0.78	4.50	5.00(7)	1.50	5.00	-2.04 (0.40)	4.93 (0.79)	.18	.93
NPM	34	3.45	0.94	3.67	3.67(10)	1.00	5.00	-0.61 (0.40)	0.60 (0.79)	.16	.64
DM	32	2.13	0.96	2.00	1.00(7)	1.00	4.75	0.85 (0.41)	0.69 (0.81)	.11	.72

MUM-Motivacija učiteljice majke; NPM-Neprofesionalna motivacija; DM-Dešperatska motivacija

Iz tablice je vidljivo da su vrijednosti aritmetičke sredine i medijana najviše za motivaciju učiteljica majka, a najmanje za dešperatsku motivaciju. Na temelju rezultata Kolmogorov-Smirnovljevog testa kao i asimetričnosti i spljoštenosti, može se zaključiti da rezultati ne odstupaju značajno od normalne te će u daljnjoj analizi biti korištena statistika u skladu s spomenutim (parametrijska statistika).

7.3. Razlike u ispitanim varijablama između studenata u Zadru i studenata u Pragu

Da bi se ispitala razlika motivacije za rad kao i motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta između studenata u Zadru i studenata u Pragu, izračunati su Mann-Whitney U testovi razlike.

Tablica 6. Mann-Whitney U test razlike – razlika motivacije za rad između studenta u Zadru i studenata u Pragu

	N₁	N₂	SR₁	SR₂	U	Z	p
EMS	152	33	14381.50	2823.50	2262.50	0.9	.38
ALT	150	33	13961.00	2875.00	2314.00	0.6	.56
IR	150	33	13993.00	2843.00	2282.00	0.7	.48
IM	149	32	13370.50	3100.50	2195.50	-0.7	.48

EMS-ekstrinzična motivacija socijalna; ALT-altruistička motivacija; IR-introjicirana regulacija; IM-intrinzična motivacija

Nije dobivena statistički značajna razlika motivacije za rad (ekstrinzične motivacije socijalne, altruističke motivacije, introjicirane regulacije, intrinzične motivacije) između studenata u Zadru i studenata u Pragu.

Tablica 7. Mann-Whitney U test razlike – razlika motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta između studenta u Zadru i studenata u Pragu

	N₁	N₂	SR₁	SR₂	U	Z	p
MUM	152	34	14179.00	3212.00	2551.00	-0.1	.91
NPM	150	34	13777.00	3243.00	2452.00	-0.3	.73
DM	150	32	13042.00	3611.00	1717.00	-2.5*	.01

MUM-Motivacija učiteljice majke; NPM-Neprofesionalna motivacija; DM-Dešperatska motivacija

Dobivena je statistički značajna razlika dešperatske motivacije između studenata u Zadru i studenata u Pragu, sa razinom rizika od pogrešnog zaključivanja manjom od 5%; studenti u Zadru ostvaruju niže rezultate na skali dešperatske motivacije od studenta u Pragu. Nije dobivena statistički značajna razlika motivacije učiteljice-majke kao ni neprofesionalne motivacije između studenata u Zadru i studenata u Pragu.

7.4. Razlike među studentima u Zadru s obzirom na godinu obrazovanja

U svrhu ovog istraživanja Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij radi jednostavnosti prikaza i provedbe istraživanja podijeljeni su na preddiplomski studij gdje pripadaju studenti prve, druge i treće godine studija te diplomski studij koji čine studenti četvrte i pete godine. Izračunata je razlika u motivaciji za rad kao i motivaciji i razlozima za upis Učiteljskog fakulteta, s obzirom na stupanj obrazovanja (preddiplomski i diplomski studij).

Tablica 8. Mann-Whitney U test razlike – razlika u motivaciji za rad studenta u Zadru s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski)

	N₁	N₂	SR₁	SR₂	U	Z	P
EMS	93	59	7115.50	4512.50	2742.50	0.00	1.00
ALT	93	57	7080.50	4244.50	2591.50	0.23	.82
IR	94	56	7566.50	3758.50	2162.50	1.82	.07
IM	92	57	7405.00	3770.00	2117.00	1.97*	.05

SR-suma rangova; ALT-altruistička motivacija; EMM-ekstrinzična motivacija materijalna; IR-introjicirana regulacija

Dobivena statistički značajna razlika intrinzične motivacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Zadru, uz razinu rizika od pogrešnog zaključivanja od 5%; studenti preddiplomskog studija postižu više rezultate na skali intrinzične motivacije u odnosu na studente diplomskog studija. Nije dobivena statistički značajna razlika ekstrinzične motivacije socijalne, altruističke motivacije kao ni introjicirane regulacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Zadru.

Tablica 9. Mann-Whitney U test razlike – razlika u motivaciji i razlozima za upis Učiteljskog fakulteta studenta u Zadru s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski)

	N₁	N₂	SR₁	SR₂	U	Z	P
MUM	93	59	7540.00	4088.00	2318.00	1.61	.11
NPM	91	59	7139.00	4186.00	2416.00	1.03	.30
DM	91	59	7059.50	4265.50	2495.50	0.73	.47

SR-suma rangova; MUM-Motivacija učiteljice majke; NPM-Neprofesionalna motivacija; DM-Dešperatska motivacija

Nije dobivena statistički značajna razlika motivacije učiteljice-majke, neprofesionalne motivacije kao ni dešperatske motivacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Zadru.

7.5. Razlike među studentima u Pragu s obzirom na godinu obrazovanja

Kao i na studentima iz Zadra, izračunata je razlika u motivaciji za rad kao i motivaciji i razlozima za upis, s obzirom na stupanj obrazovanja – preddiplomski (1., 2. i 3. godina) i diplomski (4. i 5. godina) studij.

Tablica 10. T-test razlike motivacije za rad dobivenih na studentima u Pragu (1-preddiplomski, 2-diplomski)

	N₁	N₂	M₁	M₂	t	df	P
EMS	19	14	3.98	3.70	0.97	31	0.34
IR	18	15	4.28	3.83	1.51	31	0.14

EMS-ekstrinzična motivacija socijalna; IR-introjecirana regulacija

Nije dobivena statistički značajna razlika ekstrinzične motivacije socijalne ni introjecirane regulacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Pragu.

Da bi se ispitala razlika u razini altruističke i intrinzične motivacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija izračunat je Mann-Whitney U test razlike.

Tablica 11. Mann-Whitney U test razlike – razlika altruističke i intrinzične motivacije studenta u Pragu s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski)

	N₁	N₂	SR₁	SR₂	U	Z	P
ALT	18	15	327.00	234.00	114.00	0.74	.46
IM	18	14	345.00	183.00	78.00	1.80	.07

ALT-altruistička motivacija; IM-intrinzična motivacija

Nije dobivena statistički značajna razlika altruističke ni intrinzične motivacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Pragu.

Tablica 12. T-test razlike motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Pragu

	N₁	N₂	M₁	M₂	t	Df	P
MUM	19	15	4.42	4.13	1.07	32	.29
NPM	19	15	3.63	3.22	1.27	32	.21
DM	18	14	2.50	1.66	2.67*	30	.01

MUM-Motivacija učiteljice majke; NPM-Neprofesionalna motivacija; DM-Dešperatska motivacija

Dobivena je statistički značajna razlika dešperatske motivacije između studenata na preddiplomskom i diplomskom studiju u Pragu, sa razinom rizika od pogrešnog zaključivanja manjom od 5%; studenti sa diplomskog studija ostvaruju niže rezultate na skali dešperatske motivacije od studenta preddiplomskog studija. Nije dobivena statistički značajna razlika motivacije učiteljice-majke kao ni neprofesionalne motivacije između studenata preddiplomskog i diplomskog studija u Pragu.

8. RASPRAVA

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati motiviranost za upis na učiteljski studij, motivaciju za obavljanje učiteljske profesije kod studenata Učiteljskog studija u Zadru te Učiteljskog studija u Pragu te njihova usporedba.

Za prvi postavljeni problem trebalo je utvrditi razinu motivacije obavljanja učiteljskog posla, motive i razloge za upis na učiteljski studij kod dvije skupine studenata te s obzirom na taj problem nema hipoteze. Studenti u Zadru pokazali su najizraženiju altruističnu motivaciju, a najmanje ekstrinzičnu motivaciju-socijalnu. Aritmetička vrijednost altruistične motivacije iznosi $M=4.52$, a medijana $C=5.00$, nakon toga slijedi intrinzična motivacija čija prosječna vrijednost iznosi $M=4.37$ te medijan $M=4.67$. Prosječna vrijednost introjicirane motivacije iznosi $M=4.19$ i $C=4.33$ te najmanju vrijednost ima ekstrinzična motivacija-socijalna s prosječnom vrijednošću $M=3.96$ te $C=4.00$. Na deskriptivnim parametrima rezultata na skali motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Zadru uočava se da su vrijednosti aritmetičke sredine, $M=4.15$ i medijana, $C=4.50$ najviše za motivaciju učiteljica-majka, a najmanje za dešperatsku motivaciju, $M=1.71$ te $C=1.50$. Vrijednost neprofesionalne motivacije nalazi se između njih s aritmetičkom sredinom $M=3.35$ te $C=3.50$. Studenti u Pragu pokazali su isti poredak motivacija kao i studenti u Zadru, dakle najizraženija im je altruistična motivacija s aritmetičkom vrijednosti $M=4.49$ i medijan $C=4.89$, a najmanje izraženu imaju ekstrinzičnu motivaciju-socijalnu, $M=3.86$, $C=4.00$. Zatim nakon altruistične slijedi intrinzična motivacija čija aritmetička sredina iznosi $M=4.47$, a $C=4.86$ te introjicirana, $M=4.08$, $C=4.33$. Što se tiče motivacije i razloga upisa na studij također je dobiven isti poredak kao i kod studenata u Zadru, dakle najizraženiju imaju motivaciju učiteljice-majke čija vrijednost aritmetičke sredine iznosi $M=4.29$, a medijan $C=4.50$, neprofesionalna motivacija sa prosječnom vrijednosti $M=3.45$ i medijana $C=3.67$ dok dešperatskoj motivaciji aritmetička sredina iznosi $M=2.13$, a medijan $C=2.00$. U prethodnim istraživanjima Kuzijeva i Topolovčana (2013) koji se osvrću na to da bi bilo poželjno da se upisuju oni izrazito intrinzično i altruistično motivirani za učiteljsku profesiju zaključuje se da su i studenti u Pragu i studenti u Zadru vođeni poželjnim osobinama i motivima što su i pokazali u provedenom upitniku jer će njihova izražena altruistična motivacija kao i motivacija učiteljice-majke doći do izražaja u obavljanju njihovog posla. Studenti u Zadru i Pragu pokazuju kako ih najviše od svega motivira rad s djecom, nesebično pomaganje kako bi djeca uspjela u svojim mogućnostima te najosnovnije da vole poučavati. Osim ovih motiva pokazali su da su ih i slični motivi vodili pri upisu željenog studija poput zadovoljstva koji bi

dobili obavljajući taj rad, zatim mnoštvo izazova pred kojim bi se našli te naravno sama činjenica pomaganja i uživanja rada s djecom.

Drugi i treći dio problema odnosi se na razliku u motivaciji za obavljanje učiteljskog poziva kod dvije skupine studenata, studenti u Pragu i studenti u Zadru te utvrđivanje statistički značajne razlike u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet između studenata Zadra i Praga. Unatoč nedostatku istraživanja koja uspoređuju studente različitih zemalja Palekčić i Muller (2004) pokazali su da njemački studenti imaju razvijeniju ekstrinzičnu motivaciju i amotivaciju u odnosu na hrvatske studente te imaju introjiciranu, identificiranu i intrinzičnu motivaciju manje izraženu u odnosu na hrvatske studente. U ovom istraživanju potvrđena je hipoteza postavljena s obzirom drugi problem što bi značilo da ne postoji statistički značajna razlika u motivaciji za obavljanje učiteljskog poziva kod dvije skupine studenata. Studenti različitih zemalja pokazali su da vođeni istim motivima za obavljanje svoje profesije, ali to ne mora uvijek biti tako kao što možemo vidjeti u istraživanju Palekčića i Mullera i po uzoru na njih trebalo bi provoditi više istraživanja jer se svaki put može doći do zanimljivih rezultata koji mogu pomoći i studentima i profesorima u svrhu unaprjeđenja i poboljšanja obrazovanja studenata.

Treća hipoteza koja tvrdi da ne postoji statistički značajna razlika u motivima i razlozima za upis na učiteljski fakultet između studenata Zadra i Praga nije utvrđena jer su studenti u Zadru ostvarili niže rezultate na skali dešperatske motivacije od studenata u Pragu što bi značilo da studenti u Pragu u većoj mjeri pokazuju negativnu percepciju učiteljskog studija te da se opredjeljuju na taj studij zbog neuspjeha upisa na drugi fakultet, zatim pokazuju nezainteresiranost za studij ili se vode tuđim savjetima/nagovorima koji nisu upoznati s interesima i motivima studenta.

Nadalje istraživanje je usmjereno na razlike između dvije skupine studenata, koji su unatoč integriranom studiju u trajanju od pet godina u komadu, radi svrhe istraživanja podijeljeni na studente prve, druge i treće godine studija, oni čine preddiplomski studij te studente četvrte i pete godine što bi značilo da je druga skupina studenti diplomskog studija. Trebalo je utvrditi postoji li razlika u motivaciji za obavljanje učiteljskog posla s obzirom na godinu studija kod svih studenata.

Hipoteza da će studenti diplomskog studija u Zadru i Pragu imati izraženiju intrinzičnu, ekstrinzičnu socijalnu i altruističnu motivaciju, od studenata preddiplomskih studija, jer su ostali studirati izabrani fakultet te su upoznali sve njegove prednosti nije potvrđena jer su studenti preddiplomskog studija u Zadru pokazali više rezultate na skali intrinzične motivacije

u odnosu na studente diplomskog studija dok kod ekstrinzične motivacije-socijalne, altruistične i introjicirane nisu dobivene statistički značajne razlike. Kod studenata na Sveučilištu u Pragu nije utvrđena statistički značajna razlika što bi značilo da studenti diplomskih studija nisu pokazali razvijeniju intrinzičnu, ekstrinzičnu socijalnu i altruističnu motivaciju, od studenata preddiplomskih studija čime se odbacuje pretpostavka.

Zatim pretpostavka da će studenti diplomskih studija u Zadru i Pragu imati razvijenije poželjne motivacije, poput motivacije učiteljica-majka, nije potvrđena na zadarskim studentima jer nisu dobivene nikakve značajne razlike što bi značilo da su studenti koji su upisali učiteljski studij vođeni istim motivima i na prvoj i na petoj godini studija dok je hipoteza djelomično potvrđena na studentima u Pragu jer su studenti diplomskog studija ostvarili niže rezultate na skali dešperatske motivacije kao što se i pretpostavilo. Postoji mogućnost da studenti preddiplomskog studija tijekom svog petogodišnjeg obrazovanja usmjere motive u drugom pravcu jer npr. ako je student upisao učiteljski studij zbog neuspjeha na drugim studijima i odlučio ostati na njemu, kroz razne prakse u školama i dolasku u doticaj s djecom, upoznavanje ljepote svog rada te raznih izazova što ti učenici pruže, njihova dešperatska motivacija slabi i dolaze druge motivacije do izražaja. A to su i pokazali studenti u Pragu.

Cijeli život osobe su vođene motivima koji ih usmjeravaju na donošenje pravih ili loših odluka. Jedna od tih odluka je i upis na studij, svaki student se nalazi ispred raznih vrata različitih studija, a na njemu je najteža odluka, odabir. Svi budući studenti bi se prije upisa zapravo trebali upitati čime su oni to vođeni, što vole kod buduće profesije te je li to dobra odluka. I zato bi trebali biti upoznati s pozitivnim i negativnim stranama fakulteta i budućeg zanimanja.

Istraživanja ovakvih tema vidimo kao doprinos u razumijevanju i usporedbi motivacije studenata za upis i obavljanje učiteljske profesije. U današnje vrijeme to je još nova tema kojom se istraživači bave, a bitno je utvrditi motive studenata prije upisa na željeni studij jer ako osoba nije motivirana vjerojatno se neće ni izgraditi u kompetentnu osobu. Svi rezultati koji su dobiveni statističkom analizom ne ukazuju na velike razlike između studenata učiteljskih studija u Zadru i Pragu što bi značilo da se osobe sličnih motiva opredjeljuju za učiteljski poziv, te da imaju sličan pogled na budućnost i što bi ih motiviralo za obavljanje svoje profesije. Osim toga jedan od razloga sličnosti između tih dviju skupina mogao bi biti kvalitetno izrađen plan i program studija te unatoč razlikama najbitnija je njihova usmjerenost da se izgradi kvalitetan i kompetentan učitelj. Nedostatak istraživanju je svakako mali uzorak

zadarskih, a pogotovo studenata u Pragu jer bi veći broj sudionika omogućio veću mogućnost za generalizaciju dobivenih zaključaka.

9. ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi kojim su to motivima studenti vođeni za upis na učiteljski studij te što bi ih motiviralo na obavljanje svoje buduće profesije. Naravno, bilo je poželjno da rezultati istraživanja budu naklonjeniji prema poželjnim motivacijama studenata poput altruistične, intrinzične motivacije ili motivacije učiteljice-majke. Osim utvrđivanja razine motiva za upis i obavljanje buduće profesije uspoređivale su se i razlike između studenata s obzirom na mjesto stanovanja i godinu studija. Jesu li osobine studenata iste ili slične s obzirom na različitu kulturu i različit obrazovni sustav. Iako su se pojavile poteškoće tijekom istraživanja zbog nedovoljnog broja studenata sa Sveučilišta u Pragu ipak se uspjelo doći do nekih spoznaja.

Studenti u Pragu i Zadru pokazali su razvijene poželjne osobine i motive poput altruistične i intrinzične motivacije te motivacija učiteljice-majke čime bi zapravo budući učitelji i trebalo biti vođeni. Razlika između tih dvaju skupina nema osim dešperatske motivacije, što bi značilo da su studenti u Pragu više motivirani da se upišu na studij učiteljstva budući da nigdje drugdje nisu uspjeli, od studenata u Zadru.

S obzirom na godinu studija studenti također nisu pokazali značajne razlike što znači da su vođeni istim motivima koji su ih i opredijelili na izbor zanimanja. Jedina razlika koja je dobivena je kod preddiplomskih studenata u Zadru koji su pokazali izraženiju intrinzičnu motivaciju od studenata diplomskog studija što bi moglo značiti da su oni već upoznati s prednostima željenog studija. Studenti diplomskog studija u Pragu pokazali su niže rezultate na skali dešperatske motivacije od studenata preddiplomskog studija, a na to bi se trebala obratiti veća pozornost jer se želi spriječiti da nekome učiteljski izbor ne bude prvi izbor ili da su se odlučili na ovaj studij iz sekundarnih razloga jer se time smanjuje postotak kompetentnih i intrinzično motiviranih učitelja za rad.

10. LITERATURA

1. Beck R (2003): *Motivacija. Teorija i načela*. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 24-30.
2. Borić B. (2017): *Zadovoljstvo upisa i motivi upisa na studij*. Napredak, vol. 149, no. 3, str. 283-295.
3. Čudina-Obradović M. (2008): *Da sam ja učiteljica*. Zagreb: Učiteljski fakultet, str.11-52.
4. Ercegovac Reić I. i Jukić T. (2008): *Zanimanja učitelja i odgajatelja iz perspektive studenata*. Metodčki ogleđi, vol. 2, no. 2, str. 283-295.
5. Goldin T. (2007): *Povezanost akademske samoregulacije, učeničke percepcije roditelja i školskog uspjeha*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu.
6. Kuzijev J. i Topolovčan T. (2013): *Uloga odabira učiteljske profesije i samopoštovanja u sagorijevanju učitelja u osnovnoj*. Andragoški glasnik, vol. 17, no. 2, str. 125-144.
7. Marušić I., Pavin Ivanec T., i Vizek Vidović V. (2010): *Neki prediktori motivacije za učenje u budućih učitelja i učiteljica*. Psihologijske teme, vol. 19, no. 1, str. 31-44.
8. Multidimenzionalna skala motivacije za rad. (2019) Priručnik.
9. OECD (2005): *Teacher's matter: Attracting, developing and retaining effective teachers – Final report*. OECD: Paris.
10. Palekčić M., Muller F. (2004): *Uvjeti i efekti interesa za studij i motivacije za učenje (motivi za izbor studija i motivacijski regulacijski stilovi) kod hrvatskih i njemačkih studenata*. Izvorni znanstveni članak.
11. Palekčić M., Radeka I. (2002): *Motivacija za studij i zadovoljstvo studijem*. Diplomski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru.
12. Potočnik D. (2008): *Izbor studija: motivacijska struktura upisa i očekivani uspjeh u pronalasku željenoga posla*. Sociologija i prostor, vol. 181-182, no. 3-4, str. 265-284.
13. Reeve. J. (2009): *Razumijevanje motivacije i emocija*. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 4-30, str.158-160.
14. Rheinberg F. (2004): *Motivacija*. Jastrebarsko: Naklada Slap, str. 13.
15. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000): *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being*. American Psychologist, str. 55, 68-78
16. Smokrović, E., Frencl Žvanut, M., Bajan, A., Radić, R., & Žvanut, B. (2018): Translation and validation of the Croatian version of the Multidimensional Work Motivation Scale. *Management: journal of contemporary management issues*, vol 23, no. 1, str. 193-202.

17. UNESCO-ovo svjetsko izvješće: *Prema društvima znanja (2007)* Zagreb: Educa.
18. Vizek Vidović, V. i Domović V. (2014): *Uvjerenja studentica učiteljskoga fakulteta o ulozi učitelja, učenika i poučavanju*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
19. Vizek Vidović, V. i sur. (2005): *Cjeloživotno obrazovanje učitelja i nastavnika: višestruke perspektive*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.

11. PRILOZI

PRILOG 1

Tablica 1 Prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize motivacije za rad

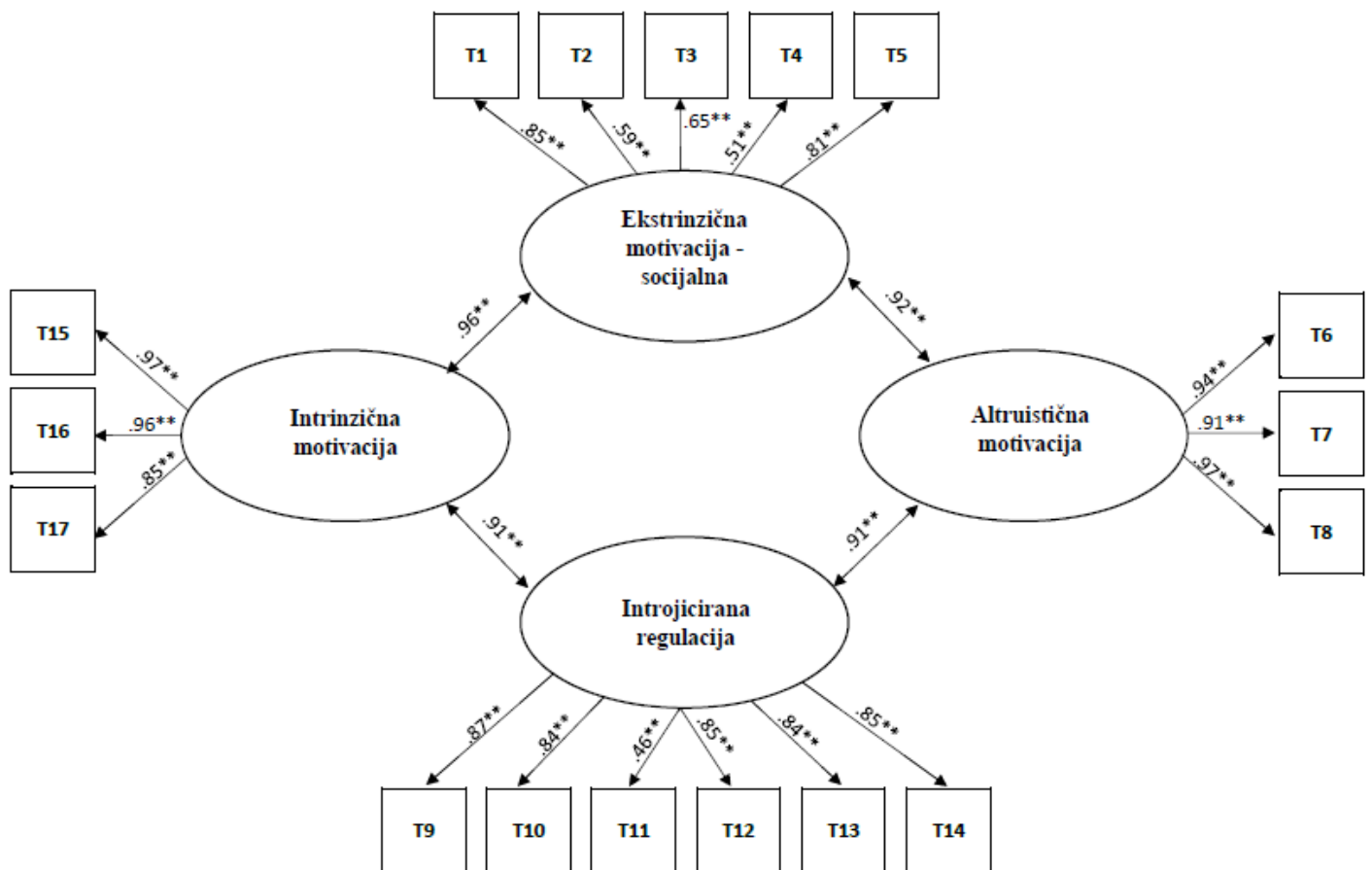
	jedno-faktorski model	četvero-faktorski model	hijerarhijski model
AIC	5194.31	5096.50	5111.49
BIC	5348.86	5269.23	5278.16
χ^2 (df)	349.99(119)**	275.52(113)**	289.33(115)**
RMSEA	.11(.10-.13)	.10(.08-.11)	.10(.09-.11)
CFI	.89	.93	.92
TLI	.88	.91	.90
SRMR	.05	.05	.05

Tablica 2 Prikaz faktorskog zasićenja pojedine tvrdnje upitnika motivacije za rad

	Tvrdnje	Faktorsko zasićenje
<u>Ekstrinzična motivacija-socijalna</u>		
T1	Motivira me da ću kao učiteljica doprinijeti društvu	.85
T2	Učiteljski posao je podcijenjen u društvu	.59
T3	Motivirat će me negativne kritike od strane drugih ljudi (roditelji, kolege, ravnatelj)	.65
T4	Motivirat će me misao da će me drugi ljudi više poštivati ako dobro obavljam svoj posao (roditelji, kolege, ravnatelj...)	.51
T5	Motivirat će me pozitivno iskustvo sa učiteljima koje sam dobila u svom školovanju	.81
<u>Altruistična motivacija</u>		
T6	Volim rad s djecom	.94
T7	Volim poučavati	.91
T8	Volim pomagati djeci da uspiju u svojim mogućnostima	.97
<u>Introjicirana regulacija</u>		
T9	Osjećat ću se se ponosnim/om na sebe ako budem uspješan/na u svom poslu	.87
T10	Želim sebi dokazati kako mogu dobro obavljati svoj posao	.84

T11	Motivira me činjenica da ću biti kompetentan/na za ovaj posao	.46
T12	U suprotnom bih se sramio/la sebe da ne obavljam dobro posao	.85
T13	Ulaganje truda u posao koji ću raditi ima osobno značenje za mene	.84
T14	Smatram da ću dobro obavljati svoj posao	.85
<u>Intrinzična motivacija</u>		
T15	Motivirat će me činjenica da odabirom ovog posla utječem na budućnost djece	.97
T16	Motivirat će me učeničko postignuće	.96
T17	Smatram da ću se zabavljati i uživati u svom budućem poslu	.85

Sve tvrdnje su zasićene odgovarajućim faktorom uz $p < .01$;

** $p < .01$

Slika 1. Slikovni prikaz (dijagram traga) konfirmatorne faktorske analize motivacije za rad

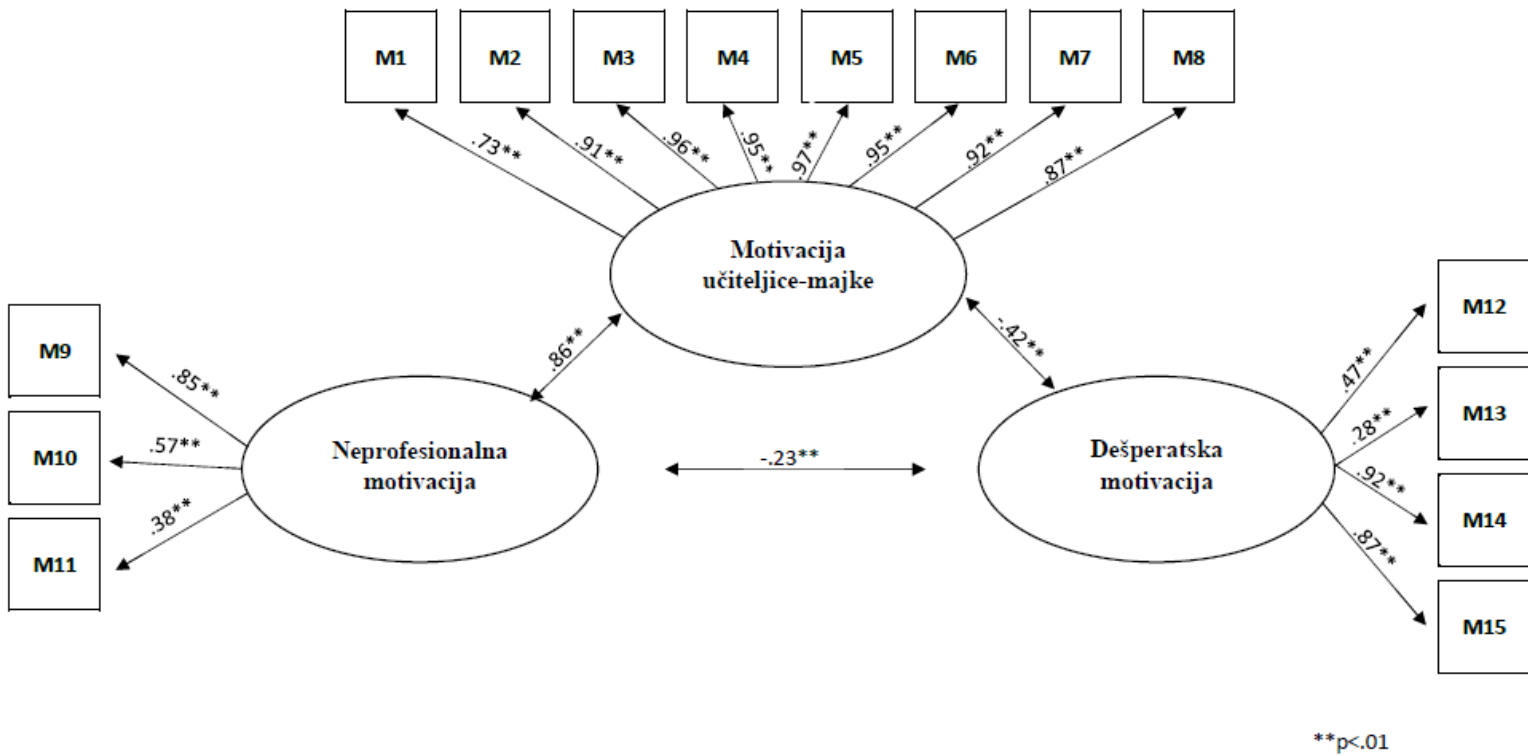
Tablica 3 Prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta

	tro-faktorski model
AIC	5100.56
BIC	5245.70
χ^2 (df)	216.71 (87)**
RMSEA	.10 (.08-.12)
CFI	.93
TLI	.92
SRMR	.06

Tablica 4 Prikaz faktorskog zasićenja pojedine tvrdnje upitnika motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta

	Tvrdnje	Faktorsko zasićenje
<u>Motivacija učiteljice-majke</u>		
M1	Uvijek sam želio/željela poučavati	.73
M2	Uživam raditi s djecom	.91
M3	Zvanje učitelja/ice je dobro zanimanje za mene	.96
M4	Posao učitelja/ice mi daje veliko zadovoljstvo u poslu	.95
M5	Posao učitelja/ice je zanimljiv i poticajan za mene	.97
M6	Posao učitelja/ice pun je pozitivnih izazova za mene	.95
M7	Posao učitelja/ice mi omogućuje pomaganje djeci	.92
M8	Posao učitelja/ice koristan je društvu	.87
<u>Neprofesionalna motivacija</u>		
M9	Posao učitelja/ice omogućuje pomaganje zemlji i narodu	.85
M10	Motiviralo me to što u učiteljskom zvanju najbolje mogu uskladiti posao i majčinstvo/očinstvo	.57
M11	Motiviralo me to što posao učitelja/ice omogućuje veliko slobodno vrijeme	.38
<u>Dešperatska motivacija</u>		
M12	Nisam se uspio/uspjela upisati na drugi fakultet	.47
M13	Radio/la sam u drugom području i nije mi se tamo sviđalo	.28
M14	Roditelji su me savjetovali (nagovarali me)	.92

Sve tvrdnje su zasićene odgovarajućim faktorom uz $p < .01$;

Slika 2. Slikovni prikaz (dijagram traga) konfirmatorne faktorske analize motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta

12. ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODACI

Ime i prezime: Antonija Matak

Datum rođenja: 31.05.1996.

Mjesto rođenja: Zadar

Državljanstvo: Hrvatsko

Adresa prebivališta: Mataci 60A

Telefonski broj: 091/5229826

E-mail: antonija.matak@gmail.com

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE:

Sveučilište u Zadru- Učiteljski studij (2015.- 2020.)

Gimnazija Jurja Barakovića, Zadar (2011.- 2015.)

Osnovna škola Jurja Barakovića (2003. -2011.)

OSOBNJE VJEŠTINE I KOMPETENCIJE:

Materinski jezik: Hrvatski jezik

Drugi jezici: Engleski jezik (aktivno poznavanje pisma i govora)

Talijanski jezik (pasivno poznavanje)

Digitalne vještine: osnove rada na računalu, poznavanje rada u MS Office-u, poznavanje rada u Paint-u, površno znanje izrade Web stranica

DRUGE VJEŠTINE I KOMPETENCIJE:

- dobre komunikacijske vještine, sklonost timskom radu, spremnost na prilagodbu u novim uvjetima rada
- volontiranje u projektu „Mentori za čitanje“
- obavljanje studentskih poslova
- vozačka dozvola B kategorije

13. POPIS TABLICA

<i>Tablica 1.</i> Frekvencije i postotak prema godini studija studenata Učiteljskog fakulteta u Zadru i Pragu	17
<i>Tablica 2.</i> Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije za rad dobivenih na studentima u Zadru	21
<i>Tablica 3.</i> Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Zadru	21
<i>Tablica 4.</i> Deskriptivni parametri rezultata motivacije za rad dobivenih na studentima u Pragu	22
<i>Tablica 5.</i> Deskriptivni parametri rezultata na skali motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Pragu	23
<i>Tablica 6.</i> Mann-Whitney U test razlike – razlika motivacije za rad između studenta u Zadru i studenata u Pragu	24
<i>Tablica 7.</i> Mann-Whitney U test razlike – razlika motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta između studenta u Zadru i studenata u Pragu.....	24
<i>Tablica 8.</i> Mann-Whitney U test razlike – razlika u motivaciji za rad studenta u Zadru s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski)	25
<i>Tablica 9.</i> Mann-Whitney U test razlike – razlika u motivaciji i razlozima za upis Učiteljskog fakulteta studenta u Zadru s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski)	25
<i>Tablica 10.</i> T-test razlike motivacije za rad dobivenih na studentima u Pragu (1-preddiplomski, 2-diplomski)	26
<i>Tablica 11.</i> Mann-Whitney U test razlike – razlika altruističke i intrinzične motivacije studenta u Pragu s obzirom na stupanj obrazovanja (1-preddiplomski; 2-diplomski).....	26
<i>Tablica 12.</i> T-test razlike motivacije i razloga za upis Učiteljskog fakulteta dobivenih na studentima u Pragu	26

14. POPIS ILUSTRACIJA

Popis slika

Slika 1. Hijerarhija četiri izvora motivacije (Reeve, 2009).....	3
Slika 2. Okvir za razumijevanje proučavanja motivacije (Reeve, 2009)	5
Slika 3. Kontinuum samodeterminacije koji prikazuje različite tipove motivacije (Reeve, 2009).....	6